

FRÁSÖGN*af 48. fundi þingmannanefndar EES í Reykjavík 23. maí 2017*

Fundur þingmannanefndar EES var haldinn í ráðstefnuhúsinu Hörpu. Af hálfu Íslandsdeildar þingmannanefnda EFTA og EES sóttu fundinn Hanna Katrín Friðriksson, formaður, Smári McCarthy, Svandís Svavarsdóttir og Vilhjálmur Bjarnason, auk Stígs Stefánssonar og Gunnþóru Elínar Erlingsdóttur ritara. Helstu dagskrármál fundarins voru staða EES-samstarfsins, væntanleg útganga Bretlands úr ESB (Brexit), orkusamband Evrópu og málefni norðurslóða.

Á fundinum var fulltrúum stofnana ESB og EFTA að venju boðið að hafa framsögur í umræðum um þróun og framkvæmd EES-samningsins. Til máls tóku Oda Helen Sletnes fyrir hönd formennsku EFTA í EES-ráðinu og sameiginlegu EES-nefndinni, Rylan Patissier fyrir hönd formennsku ESB í EES-ráðinu, Claude Maerten fyrir hönd ESB í sameiginlegu EES-nefndinni og Sven Erik Svedman, forseti Eftirlitsstofnunar EFTA (ESA). Í umfjöllun þeirra kom m.a. fram að 501 ESB-gerð biði upptöku í EES-samninginn sem væri of mikið. EFTA/EES-ríkin yrðu að grípa til aðgerða til að hraða upptöku þeirra. Margar þessara gerða væru á sviði eftirlits með fjármálamörkuðum. Þá var stuttlega rædd staða fiskveiðistjórnunar og deilistofna á Norður-Atlantshafi sem ekki hafa náðst samningar um.

Í umfjöllun um Brexit flutti Dag Wernø Holter, aðstoðarframkvæmdastjóri EFTA, framsögu um áhrif Brexit á EES. Í umræðunni kom m.a. fram að lagalega gætu einungis aðildarríki ESB og EFTA verið í EES svo að útilokað væri að Bretland gæti verið áfram á Evrópska efnahagssvæðinu eftir útgöngu úr ESB. Útgangan verður því jafnframt útganga úr EES. ESB viðurkennir að miklir hagsmunir EFTA/EES-ríkjanna séu í húfi og hefur skuldbundið sig til upplýsingagjafar og samráðs við EFTA/EES-ríkin á meðan á viðræðum um útgöngu stendur. Þær viðræður beinast fyrst um sinn að helstu málum tengdri útgöngunni, svo sem borgararéttindum og fjárhagslegum skuldbindingum. Fyrst þegar viðræður um þau mál verði komin á góðan rekspöl verði ESB reiðubúið að hefja viðræður um framtíðarskipan samskipta ESB og Bretlands. Í þessu sambandi er afar mikilvægt fyrir EFTA/EES-ríkin hvernig viðræður um réttindi ESB-borgara í Bretlandi og Breta í ESB þróast enda njóta borgarar EFTA/EES-ríkja sömu réttinda og borgarar ESB í Bretlandi. Breski Evrópuþingmaðurinn Catherine Stihler sagði tal stjórnvalda í London um að enginn samningur væri betri en slæmur samningur eða „hart Brexit“ valda áhyggjum því það gæti falið í sér að ekkert samkomulag yrði um borgararéttindamálin. Þó væri hugsanlegt að þau mál yrðu tekin fyrir í sérsamkomulagi sem stæði þó ekki næðist samningur um annað. Þetta væri áhyggjuefni milljóna borgara ESB í Bretlandi og Breta á meginlandi Evrópu. Nokkuð var rætt um framtíðarskipan sambands EFTA-ríkjanna við Bretland og voru fjórir möguleikar nefndir. Í fyrsta lagi að EFTA-ríkin gerðust einhvers konar aukaaðilar að samkomulagi ESB og Bretlands um framtíðarsamband en enn væri alls óljóst hvernig slíkt samkomulag kynni að líta út og því síður hvort EFTA-ríkjunum stæði yfirhöfuð slík aukaaðild til boða. Í öðru lagi væri sá möguleiki að EFTA-ríkin fjögur gerðu saman samning við Bretland. Í þriðja lagi kæmi til greina að EFTA/EES-ríkin þrjú án Sviss hefðu samflot um slíkan samning og í fjórða lagi gæti sú staða komið upp að hvert EFTA-ríki fyrir sig mundi gera tvíhliða samning við Bretland.

Í umfjöllun um orkumál fór Ragna Árnadóttir, aðstoðarforstjóri Landsvirkjunar, yfir orkulandslagið á Íslandi og þá sérstöðu sem felst í afar háu hlutfalli endurnýjanlegrar orku á íslenskum raforkumarkaði og jafnframt gríðarlega mikilli orkuframleiðslu miðað við höfðatölu. Megan Richards, frá stjórnardeild framkvæmdastjórnar ESB um orkumál, flutti einnig framsögu um tillögur framkvæmdastjórnarinnar um hreina orku fyrir alla Evrópubúa, (e. Clean Energy for all Europeans). Tillögurnar taka til skilvirkari orkunýtingar, endurnýjanlegrar orku,

skipulags raforkumarkaða, orkuöryggis og regluverks orkusambandsins (e. Energy Union). Tillögurnar styðja við markmið ESB í orku- og loftslagsmálum sem kveða á um 40% minnkun á losun gróðurhúsalofttegunda fyrir árið 2030 og eru í samræmi við Parísarsamning Sameinuðu þjóðanna um loftslagsmál.

Að lokum var umræða um málefni norðurslóða þar sem Níels Einarsson, forstöðumaður Stofnunar Vilhjálms Stefánssonar, og Fernando Garces de los Fayos, sérfræðingur hjá Evrópuþinginu, fluttu framsögur. Níels fjallaði um áhrif hraðra efnahagslegra og félagslegra breytinga á samfélög á norðurslóðum m.a. út frá fjölpjódlegri rannsóknarskýrslu um mannlífsþróun á norðurslóðum (e. Arctic Human Development Report) sem Stofnun Vilhjálms Stefánssonar hefur haft forustu um að vinna. Fayos fjallaði um norðurslóðastefnu ESB en þrjú forgangssvið hennar eru loftslagsbreytingar og umhverfisvernd, sjálfbær þróun í og við norðurslóðir og stuðningur við alþjóðlega samvinnu um málefni norðurslóða.

Þingmannanefnd EES samþykkti eina ályktun á 48. fundi sínum um ársskýrslu sameiginlegu EES-nefndarinnar um framkvæmd EES-samningsins 2016. Ályktunina og frekari upplýsingar er að finna á vefsíðunni www.efta.int. Næsti fundur nefndarinnar fer fram í Evrópuþinginu í Strassborg 15.-16. nóvember nk.